

Vahtera Eeva(TEM)

21.10.2010

*Eduskunta
Suuri valiokunta*

Viite

TEM/2820/05.10.01/2010

Asia

EU;valtiontuki; komission tiedonantoluonnos valtiontukitoimenpiteitä rahoituksen saatavuuden turvaamiseksi tämänhetkisessä finanssi- ja talouskriisissä koskevien tilapäisten yhteisön puitteiden muuttamisesta

U/E-tunnus:

EUTORI-numero:

Ohessa lähetetään perustuslain 97§:n mukaisesti selvitys komission tiedonantoluonnoksesta valtiontukitoimenpiteitä rahoituksen saatavuuden turvaamiseksi tämänhetkisessä finanssi- ja talouskriisissä koskevien tilapäisten yhteisön puitteiden muuttamisesta.

Hallitusneuvos

Elise Pekkala

Vanhempi hallitussihteeri

Eeva Vahtera

LIITTEET - Perusmuistio; komission tiedonantoluonnos valtiontukitoimenpiteitä rahoituksen saatavuuden turvaamiseksi tämänhetkisessä finanssi- ja talouskriisissä koskevien tilapäisten yhteisön puitteiden muuttamisesta

Asiasanat	valtioneuvosto
Hoitaa	TEM
Tiedoksi	EUE, MMM, OM, STM, UM, VM, VNEUS, VNK, YM

Työ- ja elinkeinoministeriö

PERUSMUISTIO

TEM2010-00470

Vahtera Eeva(TEM)

21.10.2010

Asia

EU;valtiontuki; komission tiedonantoluonnos valtiontukitoimenpiteitä rahoituksen saatavuuden turvaamiseksi tämänhetkisessä finanssi- ja talouskriisissä koskevien tilapäisten yhteisön puitteiden muuttamisesta

Kokous

Liitteet

Viite

EUTORI/Eurodoc nro:

U-tunnus / E-tunnus:

Käsittelyn tarkoitus ja käsittelyvaihe:

Komission ja jäsenmaiden monenkeskinen kokous 26.10.2010.

Asiakirjat:

Luonnos; komission tiedonanto valtiontukitoimenpiteitä rahoituksen saatavuuden turvaamiseksi tämänhetkisessä finanssi- ja talouskriisissä koskevien yhteisön puitteiden muuttamisesta, julkaistu 7.10.2010

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely:

EU:n toiminnasta tehdyn sopimuksen 107-108 artiklojen mukaan valtiontukien sääntely kuuluu komission toimivaltaan. Komissiolla on yksinoikeus Euroopan unionin tuomioistuimen valvonnan alla antaa yksityiskohtaisia sääntöjä koskien tukien hyväksyttävyyttä 107 artiklan 2 ja 3 kohtien nojalla. Jäsenvaltioita kuullaan asiantuntijan roolissa.

Käsittelijä(t):

TEM, Eeva Vahtera, puh. 010 60 49009
TEM, Olli Hyvärinen, puh. 010 60 47006

Suomen kanta/ohje:

Suomen yleisnäkemyksen mukaan tilapäisistä, talouskriisin takia käyttöönotetuista, valtiontukitoimista tulisi luopua mahdollisimman pian.

Kun otetaan huomioon, että erityisesti pk-yrityksillä on rahoituksen saatavuudessa yhä ongelmia, ja että talouden elpyminen on vasta alkanut, tilapäisten tukimahdollisuuksien osittaista jatkamista voidaan kuitenkin pitää perusteltuna. Suomi katsoo, että puitteiden mukaisten toimenpiteiden kesto tulisi kuitenkin rajata komission ehdottamaan määräaikaan 31.12.2011, eikä tilapäisistä toimenpiteistä tule missään olosuhteissa tehdä pysyviä.

Vaikeuksissa olevien yritysten tukeminen

Suomi on komission kanssa yhtä mieltä vaikeuksissa olevien yritysten tukemisen haitallisuudesta. Valtion tuet tulisi lähtökohtaisesti kohdistaa toimenpiteisiin, jotka tukevat kestäviä yrityksiä ja vaikeuksissa olevien yritysten tukeminen tulee olla oikeutettua vain erittäin painavin perustein ja edellytyksin.

Suomi toteaa kuitenkin, että yritysrahoituksen saatavuuden osalta poikkeukselliset olosuhteet eivät vielä kaikilta osin ole ohi, ja käytännössä monilla yrityksillä on yhä vaikeuksia saada yksityistä rahoitusta toiminnalleen. Merkittävää on myös, että taloudellisen laskusuhdanteen syvyyden takia komission määritelmän vaikeuksissa olevasta yrityksestä täyttää yhä suuri joukko elinkelpoisia yrityksiä. Näiden yritysten liiketoiminta on ollut terveellä pohjalla ennen taantumaa, ja liiketoiminnalla on täydet edellytykset saavuttaa kannattavuus suhdanteen yhä parantuessa. Suuri osa kyseisistä yrityksistä on pieniä ja keskisuuria yrityksiä, joiden taloudellisen tilanteen kohentumisella voidaan arvioida olevan merkittävä vaikutus taloudelle.

Maatalousalalla keskimääräiset maatalouden tuottajahinnat ovat parantuneet jonkin verran kuluvan vuoden aikana vuonna 2009 saavute tulta alimmalta tasoltaan, mutta panoshinnat ovat samaan aikaan säilyneet korkealla ja kääntyneet vuoden kuluessa jälleen selvään nousuun. Siten jo valmiiksi korkeiden tuotantokustannusten viimeaikainen nousu on leikannut pois kasvaneiden maatalouden myyntitulojen tuoman hyödyn maataloille

Suomi katsoo, että näiden seikkojen perusteella komission tiedonannossa tulisi turvata edelleen myös mahdollisuus vaikeuksissa olevien yhtiöiden tukemiseen, jos yritysten vaikeudet ovat alkaneet 1.7.2008 jälkeen. Vaikeuksissa olevien yritysten tukeminen tulisi kuitenkin olla ehdottomasti tilapäistä ja tukimuodon kesto tulisi rajoittaa komission ehdottamaan määräaikaan 31.12.2011.

Tilapäinen 15 000 euron / 500 000 euron tuki

Suomi katsoo, että talouskriisin takia vaikeuksiin joutuneiden elinkelpoisten yritysten käyttöpääomatarpeen tyydyttäminen edellyttää edelleen tarkoituksenmukaisen tukinstrumentin sisällyttämistä tilapäisiin puitteisiin.

Suomi katsoo, että tiedonantoon tulee sisällyttää nykyisten tilapäisten puitteiden 4.2. jakson (15 000 euron/500 000 euron tuki) kaltainen tukimuoto niin teollisuuden ja palveluiden kuin maatalouden alkutuotannon alalla. Koska taloustilanne on parantunut tilanteesta, jossa tilapäiset puitteet alunperin annettiin, teollisuuden ja palveluiden alalla kyseisen tuen kokonaismäärää ei ole kuitenkaan enää tarkoituksenmukaista sitoa 500 000

euron enimmäismäärään. Suomi pitää perusteltuna, että tämän sijaan ajanjaksolla 1.1.2011–31.12.2011 sovellettaisiin tukimuotoa, jonka enimmäismäärä ei saisi ylittää esimerkiksi 200 000 euroa. Suomen näkemyksen mukaan rajausta vähentäisi myös kilpailun vääristymisen riskiä sisämarkkinoilla.

Kun otetaan huomioon edellä mainitut *maatalouden alkutuotannon alalla* vallitsevat erityisongelmat, komission tiedonannossa on Suomen näkemyksen mukaan edelleen aiheellista vahvistaa maatalousalalla toimiville yrityksille yhteismarkkinoille soveltuvan tuen määräksi 15 000 euroa.

Lyhytaikaisia vientiluottovakuutuksia koskeva poikkeuslauseke

Suomi tukee komission ehdotusta lyhytaikaista vientiluottotoimintaa koskevan poikkeussäännön jatkamiseksi. Suomessa yksityisiltä markkinoilta ei ole saatavissa riittävää vakuutussuojaa teollisuusmaihin sijoittautuneiden velallisten riskien kattamiseksi, mutta käytännössä markkinapuutteen osoittaminen lyhytaikaisia vientiluottovakuutuksia koskevan tiedonannon mukaisella menettelyllä on osoittautunut mahdottomaksi. Tämän takia tilapäisten puitteiden mukaiset säännökset – joilla markkinoiden puute voidaan osoittaa helpotetusti - ovat Suomelle olennaisen tärkeä väline viennin rahoittamisessa 31.12.2011 asti.

Suomi pitää tärkeänä, että komissio tekee poikkeuslausekkeen soveltamista koskevat päätökset mahdollisimman nopeasti, jotta tukiohjelma on käytettävissä heti vuoden 2011 alusta lukien.

Pääasiallinen sisältö:

Komissio antoi joulukuussa 2008 osana Euroopan talouden elvytyssuunnitelmaa valtiontukitiedonannon ”Tilapäiset yhteisön puitteet valtiontukitoimenpiteille rahoituksen saatavuuden turvaamiseksi tämän hetkessä finanssi- ja talouskriisissä” (EUVL 7.4.2009 C 83). Tiedonannon tavoitteena oli parantaa yritysrahoituksen saatavuutta tilanteessa, jossa pankkien luotonanto oli voimakkaasti heikentynyt, ja finanssikriisin seuraukset reaalitytönteeseen näkyivät selvästi. Tavoitteena oli myös EU:n laajuinen tukitoimenpiteiden koordinointi siten, etteivät jäsenmaat sortuisi protektionistisiin toimiin, jotka vääristäisivät kilpailua ja vahingoittaisivat yhteismarkkinoiden toimintaa. Tiedonannon myötä jäsenvaltioille annettiin mahdollisuus ottaa käyttöön ylimääräisiä ja poikkeuksellisia tukitoimia, jotka katsottiin yhteismarkkinoille soveltuviksi SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan b alakohdan nojalla. Ko. tukimuodot ovat:

1. Tuen rajoitettu yhteismarkkinoille soveltuva määrä ns. tilapäinen 500 000 euroa (maatalouden alkutuotannossa 15 000 euroa)
2. Tuetut takaukset
3. Korkotukilainat
4. ”Tuki vihreiden tuotteiden tuotantoon” (investointilainan korkotuki hankkeille, joilla edistetään ympäristön suojelua merkittävästi edistäviä tuotteita)
5. Riskipääomaa koskevan tiedonannon tilapäinen mukauttaminen
6. Lyhytaikaista vientiluottovakuutustoimintaa koskeva yksinkertaistamistoimenpide, jolla mahdollistetaan EU- ja OECD-maihin sijoittautuneiden velallisten riskien kattaminen.

Tukimahdollisuuksien hyödyntäminen on edellyttänyt, että tukiohjelmasta on tehty komissiolle SEUT-sopimuksen 108 (3) artiklan mukaisen valtiontuki-ilmoitus ja että toimenpiteet täyttävät komission tiedonannossa esitetyt vaatimukset. Puitteiden ja puitteiden mukaisten tukiohjelmien voimassaoloaika päättyy 31.12.2010.

Suomen käyttöönnottamat tukimuodot

Suomi on notifioidut komissiolle tilapäisten puitteiden nojalla seuraavat tukiohjelmat;

- 1) Ns. 500 000 euron tukiohjelma (N224/2009). Tukiohjelman puitteissa on voinut myöntää yhdelle yritykselle tukea 500 000 euroa vuosina 2008–2010. Käytännössä kyseessä on ollut de minimis-tuen vaihtoehto¹. Tukiohjelma on kaikkien tukiviranomaisten käytössä, mutta systemaattisesti sitä ovat hyödyntäneet lähinnä TEKES, Finnvera ja ELY-keskukset. Vastaava ”de minimis-tuen korotus” 7500 eurosta 15 000 euron enimmäismäärään asti on Suomessa käytössä myös maatalousalalla (komission päätös N141/2010).
- 2) Finnveran takausohjelma (N82b/2009). Tukiohjelmaa ei ole juurikaan käytetty Suomessa.
- 3) Lyhytaikaisia vientiluottovakuutuksia koskeva tukiohjelma (N259/2009): Finnvera on voinut tukiohjelman perusteella poikkeuksellisesti - markkinoiden toimintapuutteiden takia - vuosina 2009–2010 kattaa EU- ja OECD-maihin asettautuneiden velallisiin liittyviä kaupallisia ja poliittisia riskejä. Tilapäisten puitteiden nojalla markkinapuute on voitu osoittaa yksinkertaistetulla menettelyllä neljän vakiintuneen viejän esittämin todistein.²

Komission ehdotus tiedonannon muuttamiseksi

Komissio on tarkastellut vuosina 2009–2010 tilapäisten puitteiden mukaisten toimenpiteiden vaikuttavuutta jäsenvaltioilta keräämiensä tietojen perusteella. Lisäksi komissio on arvioinut poikkeuksellisten toimenpiteiden tarkoituksenmukaisuutta taloustilanteen kehityksen sekä rahoituksen saatavuuden valossa. Tarkastelun pohjalta komissio ehdottaa, että rahoituksen saatavuuden turvaamiseksi tilapäisten puitteiden soveltamisaikaa jatkettaisiin 31.12.2011 asti.

Komission tiedonantoluonnos sisältää kuitenkin tiukennuksia alkuperäisiin, voimassa olleisiin poikkeussääntöihin. Merkittävimpana muutoksena voidaan pitää, että tuki vaikeuksissa oleville yrityksille ei olisi enää mahdollinen. Myöskään 500 000 euron väliaikainen tukimuoto ei enää sisälly komission ehdotukseen.

Kansallinen käsittely:

Suomen kanta on käsitelty EU 12 hankinta- kilpailu- ja valtiontukijaostossa.

Eduskuntakäsittely:

-

Käsittely Euroopan parlamentissa:

-

¹ Komission asetuksen 1998/2006 mukaista de minimis -tukea voidaan myöntää yritykselle enintään 200 000 euroa kolmen verovuoden jaksolla.

² Lyhytaikaista vientiluottovakuutuksia koskevan komission tiedonannon mukaan markkinapuute tulisi todistaa markkinakatsauksella, joka sisältää lausunnot kahdelta suurelta ja hyvämaineiselta kv. markkinoilta toimivalta yksityiseltä vientiluottovakuuttajalta sekä yhdeltä kansalliselta vientiluottovakuutuksen antajalta.

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema:

-

Taloudelliset vaikutukset:

Valtiontukisäännöt antavat jäsenvaltiolle mahdollisuuden jatkaa rajoitetusti tilapäisiä toimenpiteitä. Jäsenvaltion harkinnassa on, halutaanko niitä jatkaa. Jos Suomessa jatketaan tilapäisiä toimenpiteitä, se tehdään valtion vuoden 2011 talousarvion ja valtiontalouden kehyspäätöksen puitteissa.

Muut mahdolliset asiaan vaikuttavat tekijät:

-

Asiasanat

Hoitaa

Tiedoksi

KOMISSIION TIEDONANTO

Luonnos, julkaistu 7.10.2010

valtiontukitoimenpiteitä rahoituksen saatavuuden turvaamiseksi tämänhetkisessä finanssi- ja talouskriisissä koskevien tilapäisten yhteisön puitteiden muuttamisesta

Finanssikriisi, sen vaikutus reaalitalouteen ja tilapäisten toimenpiteiden tarve

Finanssikriisi ja sen vaikutus reaalitalouteen

Maailmanlaajuinen finanssikriisi alkoi syksyllä 2008, minkä jälkeen komissio antoi useita yksityiskohtaisia ohjeita sisältäviä tiedonantoja perusteista, joiden mukaan jäsenvaltioiden tuen pankeille ja finanssialan ulkopuolisille yrityksille voidaan katsoa noudattavan Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen, jäljempänä 'SEUT-sopimus', 107 artiklan 3 kohdan b alakohdan vaatimuksia. Tilapäiset yhteisön puitteet valtiontukitoimenpiteille rahoituksen saatavuuden turvaamiseksi tämänhetkisessä finanssi- ja talouskriisissä, jäljempänä 'tilapäiset puitteet', hyväksyttiin 19. tammikuuta 2010.

Tilapäisten puitteiden tarkoituksena oli antaa vallitsevissa poikkeusolosuhteissa jäsenvaltioille mahdollisuus hyväksyä ylimääräisiä valtiontukitoimenpiteitä, joiden avulla helpotetaan yritysten rahoituksen saantia ja kannustetaan yrityksiä jatkamaan investointeja tulevaisuuteen. Puitteiden voimassaolon oli määrä päättyä 31. joulukuuta 2010. Hyväksymällä kaikissa jäsenvaltioissa sovellettavat yhteiset puitteet komissio pyrki yhdenmukaistamaan toimia, jotta voitiin varmistaa avoimuus sekä yritysten ja jäsenvaltioiden tasavertaiset toimintamahdollisuudet yhtenäismarkkinoilla.

Tilapäisiä puitteita muutettiin helmikuussa 2009³ ja joulukuussa 2009⁴, jolloin niihin tehtiin eräitä teknisiä mukautuksia erityisesti takauksina myönnettävien valtiontukien osalta.

Lokakuussa 2009 komissio muutti puitteita myös siten, että tuen rajatuksi sisämarkkinoille soveltuvaksi määräksi maatalousalalla määriteltiin 15 000 euroa.⁵

Tilapäisten puitteiden käyttö ja muutosten tarve

Jäsenvaltiot ovat käyttäneet tilapäisten puitteiden suomia mahdollisuuksia merkittävästi hyväkseen niiden voimaantulosta lähtien. Komission kokoamat tiedot osoittavat, että puitteet ovat olleet hyödyllinen lisäapu yritysten luotonsaannin varmistamiseksi kriisiaikana.

Komissio teki ensimmäisen arvion tilapäisistä puitteista lokakuussa 2009 päättääkseen, oliko niiden voimassaoloa tarpeen jatkaa 31. joulukuuta 2009 jälkeenkin. Toinen julkinen kysely aloitettiin 17. maaliskuuta 2010, ja siinä keskityttiin tilapäisten puitteiden vaikutukseen ja tehokkuuteen rahoitusmahdollisuuksien aktivoinnissa.

³ [Komission tiedonanto – Tilapäiset yhteisön puitteet](#) valtiontukitoimenpiteille rahoituksen saatavuuden turvaamiseksi tämänhetkisessä finanssi- ja talouskriisissä (konsolidoitu toisinto). (EUVL C 83, 7.4.2009, s. 1).

⁴ Komission tiedonanto valtiontukitoimenpiteitä rahoituksen saatavuuden turvaamiseksi tämänhetkisessä finanssi- ja talouskriisissä koskevien tilapäisten yhteisön puitteiden muuttamisesta (EUVL C 303, 15.12.2009, s. 6).

⁵ Komission tiedonanto valtiontukitoimenpiteitä rahoituksen saatavuuden turvaamiseksi tämänhetkisessä finanssi- ja talouskriisissä koskevien tilapäisten yhteisön puitteiden muuttamisesta (EUVL C 261, 31.10.2009, s. 2).

Kun päätetään tilapäisten puitteiden voimassaolon asteittaisesta lopettamisesta, olisi tarkasteltava toisaalta taloudellisen tilanteen kehittymistä sekä rahoituslaitosten ja markkinoiden kapasiteettia tarjota riittävästi varoja luottokelpoisille yrityksille ja toisaalta tilapäisten puitteiden mahdollisuuksia pitää yllä talouden elpymistä pitkällä aikavälillä sekä niiden vaikutusta yritysten väliseen kilpailuun eri jäsenvaltioissa.

Tilapäisten puitteiden käyttöönoton jälkeen yleinen taloustilanne on parantunut ja luottamus kriisiin, joka uhkasi kaataa koko pankkialan, on nyt voitettu. Vaikka rahoitusta on taas helpompi saada, luottoehdot ovat erityisesti pienille yrityksille edelleen tiukkoja. Rahoitusalan tuleva kehitys on yhä epävarmaa, ja edelleen on olemassa riski, ettei pankkijärjestelmä kykene tukemaan elpymistä luoton kysynnän lisääntyessä, elleivät pankit vastaa rakenneuudistustarpeisiin.

Tilapäisten puitteiden mukaisten toimenpiteiden voimassaoloa on siis näissä markkinaolosuhteissa perusteltua jatkaa vuoden 2011 loppuun yritysten rahoituksen saatavuuden turvaamiseksi. Toimenpiteille asetettavia edellytyksiä on tiukennettava, jotta voidaan palata asteittain tavanomaisiin valtioneuvoston päätöksiin ja rajoittaa toimenpiteiden vaikutusta kilpailuun.

Tukitoimenpiteet olisi kohdistettava erityisesti investointeihin, jotka edistävät pitkän aikavälin kestävää taloutta ja tukevat kestäviä yrityksiä. Vaikeuksissa olevien yritysten rakenteita olisi uusittava myös kriisiaikoina, jotta niiden toimintaedellytykset paranisivat pitkällä aikavälillä. Tämä on erittäin tärkeää, ettei talouden rakenteiden tarpeellinen uudistaminen viivästy – se puolestaan syventäisi taantumaa ja pitkän aikavälin vaikutuksia entisestään. Taloudellisissa vaikeuksissa olevien yritysten ei sen vuoksi pitäisi kuulua tulevaisuudessa lainkaan tilapäisten puitteiden soveltamisalaan.

Tuen soveltuvan määrän rajaaminen oli hyödyllistä lyhyen aikavälin toimenpiteinä rahoituskriisin pahimpana aikana, vaikka sillä ei ollut tiettyä erityistavoitetta. Komissio katsoo kuitenkin, että osana asteittaisen lopettamisen strategiaa se olisi poistettava käytöstä 31. joulukuuta 2010 mennessä, koska markkinatilanne on parantumassa.

Riskipääomaa koskevien suuntaviivojen väliaikainen mukauttaminen antoi jäsenvaltioille ja markkinaosapuolille myönteisen signaalin. Koottujen tietojen perusteella vaikuttaa siltä, että rahoituskriisi on jättänyt jälkensä riskipääomamarkkinoihin ja pk-yritysten pääomakuilu on kasvanut yläosastaan. Komissio katsoo tämän vuoksi, että rahoituksen erien sallittujen enimmäismäärien korotusta kahdentoista kuukauden ajan voidaan soveltaa myös muutoin kuin rahoituskriisin yhteydessä. Komissio mukauttaa SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan c alakohtaan perustuvia riskipääomaa koskevia suuntaviivoja vastaavasti.

Koottujen sekä jäsenvaltioiden toimittamien tietojen perusteella ulkomaankaupan rahoitusvälineiden saatavuuden osalta vaikuttaa siltä, että markkinaolosuhteet ovat hitaasti parantumassa. Silti monilla aloilla ja monissa jäsenvaltioissa yritysten on vaikea löytää yksityistä vakuuttajaa. Tämän perusteella tilapäisissä puitteissa käyttöön otettu lyhytaikaisia vientiluottovakuutuksia koskevien menettelyjen yksinkertaistaminen on perusteltua edelleen vuonna 2011.

107 artiklan 3 kohdan b alakohdan soveltaminen

Yleiset periaatteet

Komissio voi SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan b alakohdan mukaan pitää tukea sisämarkkinoille soveltuvana, jos se on tarkoitettu jäsenvaltion taloudessa olevan vakavan häiriön poistamiseen. Unionin yleinen tuomioistuin on todennut, että häiriön on koskettava kyseisen jäsenvaltion koko taloutta eikä ainoastaan jonkin sen alueen tai osan taloutta.

Tällainen näkemys noudattaa lisäksi periaatetta, jonka mukaan poikkeusmääräystä, jollainen SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan b alakohta on, on tulkittava suppeasti⁶. Komissio on päätöksiä tehdessään soveltanut johdonmukaisesti tiukkaa tulkintaa⁷.

Komissio katsoo, että tämä maailmanlaajuinen kriisi saattaa yhä edellyttää rahoitusjärjestelmän hätäavun lisäksi poliittisia poikkeustoimia. Kriisi vaikuttaa kaikkiin jäsenvaltioihin, joskin eri tavoin, ja toisiin enemmän kuin toisiin. Niin Euroopan kansallisten talouksien kuin rahoitusmarkkinoidenkin nykyinen lähentymisaste sekä niiden herkkyys lisää riskiä, että yksittäiset kriisit levittyvät järjestelmään, joten SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan b alakohdassa tarkoitetun mahdollisuuden olisi oltava avoin jäsenvaltioille, jos perustelut ovat asianmukaiset.

Komissio ottaa huomioon tämänhetkisen finanssikriisin vakavuuden ja sen vaikutukset jäsenvaltioiden kokonaistalouteen ja katsoo, että tietyntylaiset valtiontuet saattavat olla perusteltuja ja niitä voidaan vaikeuksien ratkaisemiseksi pitää rajoitetun ajan sisämarkkinoille soveltuvina SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan b alakohdan nojalla.

Jäsenvaltioiden on tämän vuoksi osoitettava, että komissiolle näiden puitteiden mukaisesti ilmoitetut valtiontukitoimenpiteet ovat tarpeen, asianmukaiset ja oikeasuhteiset jäsenvaltion taloudessa olevan vakavan häiriön poistamiseksi ja että kaikkia edellytyksiä noudatetaan täysin.

Takauksina myönnettyt tuet

Rahoituksen saannin parantamiseksi ja pankkien tämänhetkisen riskinoton välttämisen vähentämiseksi tuetut lainatakaukset, joilla voitaisiin helpottaa yritysten rahoituksen saantia rajoitetun ajan, voivat olla sopiva ja hyvin kohdennettu ratkaisu.

Komissio pitää tällaista valtiontukea sisämarkkinoille soveltuvana SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan b alakohdan nojalla, jos kaikki seuraavat edellytykset täyttyvät:

- (a) Jäsenvaltiot myöntävät pk-yrityksille enintään 15 prosentin alennuksen vuotuisesta preemiosta, joka maksetaan liitteessä vahvistetun safe harbour -järjestelmän mukaisesti myönnettyistä uusista takauksista.
- (b) Jäsenvaltiot voivat laskea suurten yritysten uusista takauksista maksaman vuotuisen premion liitteessä vahvistetun safe harbour -järjestelmän mukaisesti.
- (c) Kun takausjärjestelyyn sisältyvän tuen osuus lasketaan menetelmällä, jonka komissio on jo hyväksynyt valtiontukea koskevan komission asetuksen⁸ mukaisesti tehdyn ilmoituksen perusteella, jäsenvaltiot voivat myös myöntää vastaavan enintään 15 prosentin alennuksen pk-yrityksen uusista takauksista maksamasta vuotuisesta preemiosta.

⁶ Yhdistetyt asiat T-132/96 ja T-143/96, Freistaat Sachsen ja Volkswagen AG. v. komissio (Kok. 1999, s. II-3663, 167 kohta).

⁷ Komission päätös 98/490/EY asiassa C 47/96, Crédit Lyonnais (EYVL L 221, 8.8.1998, s. 28), 10.1 kohta; komission päätös 2005/345/EY asiassa C 28/02, Bankgesellschaft Berlin (EUVL L 116, 4.5.2005, s. 1), 153 kohta ja sitä seuraavat; ja komission päätös 2008/263/EY asiassa C 50/06, BAWAG (EUVL L 83, 26.3.2008, s. 7), 166 kohta. Ks. komission päätös asiassa NN 70/07, Northern Rock (EUVL C 43, 16.2.2008, s. 1); komission päätös asiassa NN 25/08, pelastamistuki WestLB:lle (EUVL C 189, 26.7.2008, s. 3); komission päätös, tehty 4 päivänä kesäkuuta 2008, asiassa C 9/08, SachsenLB (ei vielä julkaistu).

⁸ Esimerkiksi yleinen ryhmäpoikkeusasetus, asetus (EY) N:o 1628/2006 tai asetus (EY) N:o 1857/2006, jos hyväksytty menettely koskee nimenomaisesti kyseessä olevia takausmuotoja ja niihin liittyviä rahoitustoimia.

- (d) Lainan enimmäismäärä ei voi olla suurempi kuin tuensaajan palkkamenot vuonna 2010 (mukaan lukien sosiaaliturvamaksut sekä kustannukset sellaisesta henkilöstöstä, joka työskentelee yrityksen tiloissa mutta muodollisesti alihankkijan palkkaamana). Tammikuun 1 päivänä 2010 tai sen jälkeen perustettujen yritysten lainan enimmäismäärä ei voi olla suurempi kuin ensimmäisten kahden toimintavuoden arvioidut palkkamenot. Jäsenvaltiot voivat laskea investointilainan enimmäismäärän EU-27:n keskimäärien vuotuisten työvoimakustannusten⁹ perusteella.
- (e) Takauksia myönnetään enintään 31 päivään joulukuuta 2011 asti.
- (f) Takausta voi olla laina-aikana enintään 80 prosenttia lainasta.
- (g) Pk-yritysten kohdalla takaus voi koskea sekä investointeja että käyttöpääomaa varten otettuja lainoja, suurten yritysten kohdalla ainoastaan investointilainoja.
- (h) Pk-yritysten takauksen preemion alennusta sovelletaan enintään kahden vuoden ajan takauksen myöntämisestä. Jos laina-aika on yli kaksi vuotta, jäsenvaltiot voivat soveltaa enintään kahdeksan vuoden mittaisen lisäjakson ajan liitteessä vahvistettuja safe harbour -maksuja ilman alennusta. Jäsenvaltiot voivat soveltaa liitteessä vahvistettuja safe harbour -määräyksiä suuriin yrityksiin enintään kymmenen vuoden ajan.
- (i) Vaikeuksissa olevat yritykset¹⁰ eivät kuulu toimenpiteen soveltamisalaan.

Korkotukina myönnetyt tuet

Yritykset voivat kohdata vaikeuksia hakiessaan rahoitusta tämänhetkisissä markkinaolosuhteissa. Sen vuoksi komissio hyväksyy julkisten tai yksityisten lainojen myöntämisen korolla, joka vastaa vähintään keskuspankin ylijön korkoa sekä preemiota, joka vastaa pankkienvälisen yhden vuoden koron keskiarvon ja jaksolta 1 päivästä tammikuuta 2007 30 päivään kesäkuuta 2008 saadun keskuspankin ylijön koron keskiarvon välistä erotusta. Tähän lisätään luottoriskin takuumaksu, joka vastaa viite- ja diskonttokorkojen määrittämisessä sovellettavan menetelmän tarkistamisesta annetussa komission tiedonannossa tarkoitettua tuensaajan riskiprofiilia.

Tuen osuus, joka sisältyy kyseisen koron sekä viite- ja diskonttokorkojen määrittämisessä sovellettavan menetelmän tarkistamisesta annetussa komission tiedonannossa määritellyn viitekoron väliseen erotukseen, katsotaan tilapäisesti SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan b alakohdan mukaiseksi, jos seuraavat edellytykset täyttyvät:

- (a) Menetelmää sovelletaan kaikkiin sopimuksiin, jotka on tehty viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2011. Laina-aika voi olla mikä tahansa. Alennettua korkoa voidaan soveltaa ennen 31 päivää joulukuuta 2013 maksettaviin korkoihin¹¹. Tämän jälkeen lainoihin on sovellettava korkoa, joka on vähintään sama kuin viite- ja diskonttokorkoja koskevassa tiedonannossa määritelty korko.

⁹ Lähde: Eurostat. Viimeisin saatavilla oleva EU-27:ää koskeva tieto vuodelta 2007. Vuotuiset työvoimakustannukset: 3 028

¹⁰ Sellaisina kuin ne ovat määriteltyinä [valtiontuesta vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseksi ja rakenneuudistukseksi annettujen yhteisön suuntaviivojen](#) 2.1 kohdassa.

¹¹ Jäsenvaltioiden, jotka haluavat hyödyntää tätä mahdollisuutta, on julkaistava ylijön korot päivittäin verkossa ja toimitettava ne komissiolle.

- (b) Pk-yritysten kohdalla alennettu korko voi koskea sekä investointeja että käyttöpääomaa varten otettuja lainoja. suurten yritysten kohdalla ainoastaan investointilainoja.
- (c) Vaikeuksissa olevat yritykset¹² eivät kuulu toimenpiteen soveltamisalaan.

Tuki vihreiden tuotteiden tuotantoon

Yhä useammilla yrityksillä on finanssikriisin vuoksi vaikeuksia saada rahoitusta ympäristöystävällisten tuotteiden valmistukseen. Takauksina myönnettyt tuet eivät välttämättä riitä varmistamaan rahoitusta kalliille ympäristönsuojelun tason parantamiseen tähtääville hankkeille, joilla mukaudutaan myöhemmin voimaan tuleviin vaatimuksiin jo ennakolta tai ylitetään ne.

Komissio katsoo, että finanssikriisistä huolimatta ympäristötavoitteiden olisi oltava edelleenkin ensisijaisia. Ympäristöystävällisten, myös energiatehokkaiden, tuotteiden tuotanto on unionin edun mukaista, ja on tärkeää, ettei finanssikriisi estä tavoitteen toteutumista.

Sen vuoksi tuettujen lainojen muodossa toteutetut lisätoimenpiteet voisivat edistää vihreiden tuotteiden tuotantoa. Tuetut lainat voivat kuitenkin myös vääristää kilpailua vakavasti, ja ne olisi rajoitettava tiukasti tiettyihin tilanteisiin ja kohdennettuihin investointeihin.

Komissio katsoo, että jäsenvaltioilla olisi rajoitetun ajan oltava mahdollisuus myöntää tukea koronalennuksina.

Komissio pitää investointilainan korkotukea sisämarkkinoille soveltuvana SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan b alakohdan nojalla, jos se täyttää kaikki seuraavat edellytykset:

- a) Tuki koskee sellaisten hankkeiden rahoittamiseen tarkoitettua investointilainaa, joissa tuotetaan ympäristön suojelua merkittävästi edistäviä uusia tuotteita.
- b) Tuki on tarpeen uuden hankkeen aloittamiseksi. Jos kyseessä on jo olemassa oleva hanke, tukea voidaan myöntää, jos se muuttuu uuden taloudellisen tilanteen vuoksi välttämättömäksi hankkeen jatkamisen kannalta.
- c) Tukea annetaan ainoastaan sellaisten tuotteiden valmistamista koskeville hankkeille, joiden avulla pyritään mukautumaan ajoissa tuleviin ympäristönsuojelun tasoa parantaviin tuotteita koskeviin unionin vaatimuksiin¹³, jotka eivät ole vielä voimassa.
- d) Investoinnit tuotteisiin, joita mukautetaan ennakkoidusti tuleviin unionin ympäristövaatimuksiin tai jotka ylittävät ne, aloitetaan viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2011, ja tavoitteena on, että tuotteet saadaan markkinoille vähintään kaksi vuotta ennen vaatimuksen voimaantuloa.
- e) Lainat voivat kattaa kustannukset investoinneista aineelliseen ja aineettomaan omaisuuteen¹⁴ lukuun ottamatta lainoja investointeihin, joiden osuus tuotantokapasiteetista on yli 3 prosenttia tuotemarkkinoilla¹⁵, joiden todettavissa olevan kulutuksen keskimääräinen vuotuinen kasvu ETA-markkinoilla viiden

¹² Ks. alaviite 9.

¹³ ”Tuotteita koskevalla tulevalla yhteisön vaatimuksella” tarkoitetaan pakollista yhteisön vaatimusta ympäristönsuojelun tasosta, jota yhteisössä myytävien tuotteiden on noudatettava ja joka on hyväksytty mutta ei vielä voimassa.

¹⁴ Sellaisina kuin ne määritellään valtioneustasta ympäristönsuojelulle annettujen yhteisön suuntaviivojen 70 kohdassa.

¹⁵ Sellaisina kuin ne määritellään alueellisia valtioneustia koskevien suuntaviivojen vuosille 2007–2013 69 kohdassa.

edellisen vuoden aikana ennen investoinnin aloittamista on alle Euroopan talousalueen BKT:n keskimääräisen vuotuisen kasvun saman viiden vuoden jakson aikana.

- f) Lainat myönnetään viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2011.
- g) Tuen laskemisen lähtökohtana olisi oltava tuensaajan erikseen määritelty korko, joka on laskettu tämän tiedonannon 2.3 kohdassa esitetyn menetelmän mukaisesti. Kyseisen menetelmän perusteella yritys voi saada seuraavan koronalennuksen:
 - suuret yritykset 15 prosenttia,
 - pk-yritykset 25 prosenttia.
- h) Korkotukea sovelletaan enintään kahden vuoden ajan lainan myöntämisestä.
- i) Koronalennusta voidaan soveltaa sekä valtion tai julkisten rahoituslaitosten että yksityisten rahoituslaitosten myöntämiin lainoihin. Olisi varmistettava, ettei julkisia ja yksityisiä rahoituslaitoksia kohdella eri tavoin.
- j) Vaikeuksissa olevat yritykset¹⁶ eivät kuulu toimenpiteen soveltamisalaan.
- k) Jäsenvaltiot varmistavat, ettei tukea siirretä suoraan tai välillisesti rahoitusyhteisöille.

Kasautuminen

Tämän tiedonannon mukaisesti vahvistettuja tuen enimmäismääriä sovelletaan riippumatta siitä, rahoitetaanko hankkeeseen myönnettävä tuki kokonaan valtion varoista vai osittain myös unionin varoista.

Tämän tiedonannon mukaisia tilapäisiä tukitoimenpiteitä ei voida yhdistää samojen tukikelpoisten kustannusten osalta vähämerkityksistä tukea koskevan asetuksen soveltamisalaan kuuluvaan tukeen.

Tilapäiset tukitoimenpiteet voidaan yhdistää muihin soveltuviin tukiin tai muihin unionin rahoitusmuotoihin edellyttäen, että asianomaisissa suuntaviivoissa tai ryhmäpoikkeusasetuksissa esitettyjä tuen enimmäisintensiteettejä noudatetaan.

Kun kyseessä on yhteisrahoitus EU:n rakennerahastojen ja muiden EU:n rahoitusvälineiden kanssa, on noudatettava niihin sovellettavia sääntöjä.

Yksinkertaistamistoimenpiteet

Lyhytaikaiset vientiluottovakuutukset

Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 93 artiklan 1 kohdan mukaisessa komission tiedonannossa jäsenvaltioille perustamissopimuksen 92 ja 93 artiklan soveltamisesta lyhytaikaisiin vientiluottovakuutuksiin¹⁷ todetaan, että vientiluottovakuutusten antajat eivät voi kattaa markkinariskejä jäsenvaltioiden tuella. Markkinariskeillä tarkoitetaan kyseisen tiedonannon liitteessä lueteltuihin maihin sijoittautuneisiin julkisiin ja yksityisiin velallisiin liittyviä kaupallisia ja poliittisia riskejä, joiden enimmäisriskikausi on alle kaksi vuotta.

¹⁶ Ks. alaviite 9.

¹⁷ EYVL C 281, 17.9.1997, s. 4.

Jäsenvaltioihin ja kahdeksaan muuhun OECD-maahan asettautuneisiin velallisiin liittyvät riskit katsotaan markkinariskeiksi.

Komissio katsoo, että tämänhetkisen finanssikriisin seurauksena kaikissa jäsenvaltioissa ei ole vakuutus- tai jälleenvakuutuskapasiteetin puutetta, mutta ei voida sulkea pois mahdollisuutta, että tietyissä maissa ei tilapäisesti ole mahdollisuuksia kattaa markkinariskejä.

Tiedonannon 4.4 kohdassa todetaan seuraavaa: ”Tällaisissa olosuhteissa julkinen tai julkisesti tuettu vientiluottovakuutuksenantaja, joka vakuuttaa muita kuin markkinariskejä valtion lukuun tai valtion takaamana, voi vakuuttaa nämä tilapäisesti muihin kuin markkinariskeihin kuuluvat riskit. Vakuutuksenantajan on sopeutettava perimänsä vakuutusmaksut mahdollisimman lähelle yksityisten vientiluottovakuutuksenantajien vastaavasta riskistä perimiä maksuja.

Jäsenvaltion, joka aikoo soveltaa tätä poikkeuslauseketta, on välittömästi ilmoitettava komissiolle päätösluonnoksestaan. Tähän ilmoitukseen on liitettävä markkinakatsaus, joka osoittaa, että yksityisiltä vakuutusmarkkinoilta ei saa vakuutussuojaa. Tämän todistamiseksi ja oikeutuksen saamiseksi poikkeuslausekkeen soveltamiseen markkinakatsauksen on sisällettävä lausunnot kahdelta suurelta ja hyvämaineiselta kansainvälisillä markkinoilla toimivalta yksityiseltä vientiluottovakuutuksenantajalta sekä yhdeltä kansalliselta luottovakuutuksenantajalta. Ilmoituksessa on lisäksi oltava kuvaus ehdoista, joita julkinen tai julkisesti tuettu vientiluottovakuutuksenantaja aikoo soveltaa näihin riskeihin.

Vastaanotettuaan tällaisen ilmoituksen komissio tutkii kahden kuukauden kuluessa, sovelletaanko poikkeuslauseketta edellä esitettyjen ehtojen ja EY:n perustamissopimuksen mukaisesti.

Jos edellytykset poikkeuslausekkeen soveltamiselle komission mielestä täyttyvät, hyväksyvä päätös on voimassa kaksi vuotta päätöksen päivämäärästä edellyttäen, että poikkeuslausekkeen soveltamiseen oikeuttavat markkinaolosuhteet eivät muutu tuona aikana.

Tämän lisäksi komissio voi jäsenvaltioiden kanssa neuvotellen tarkistaa poikkeuslausekkeen soveltamisen edellytyksiä. Komissio voi myös poistaa poikkeuslausekkeen tai korvata sen muulla asianmukaisella järjestelmällä.”

Nämä säännökset, joita sovelletaan suuriin yrityksiin ja pk-yrityksiin, ovat nykyiseen taloudelliseen tilanteeseen soveltuva väline, jos jäsenvaltiot katsovat, että yksityisillä vakuutusmarkkinoilla ei voida kattaa tiettyjä markkinariskejä ja/tai tiettyjä riskisuojan ostajia. Jotta jäsenvaltioiden menettelyä voitaisiin nopeuttaa, jäsenvaltiot voivat komission mukaan osoittaa markkinoiden puutteen 31 päivään joulukuuta 2011 asti esittämällä riittävät todisteet siitä, ettei yksityisiltä vakuutusmarkkinoilta saa vakuutussuojaa. Poikkeuslausekkeen käyttö katsotaan joka tapauksessa perustelluksi, jos

- suuri ja tunnettu kansainvälisillä markkinoilla toimiva yksityinen vientiluottovakuutuksenantaja ja kansallinen luottovakuutuksenantaja esittävät todisteet vakuutussuojan puutteesta tai
- vähintään neljä vakiintunutta viejää jäsenvaltiossa esittää todisteet siitä, että vakuutuksenantajat kieltäytyvät tarjoamasta vakuutussuojaa tietyille toimille.

Komissio varmistaa läheisessä yhteistyössä asianomaisten jäsenvaltioiden kanssa, että poikkeuslausekkeen soveltamista koskevat päätökset tehdään nopeasti.

Seuranta ja raportointi

Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 93 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 22 päivänä maaliskuuta 1999 annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 659/1999¹⁸ ja Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 93 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 täytäntöönpanosta 21 päivänä huhtikuuta 2004 annetussa komission asetuksessa (EY) N:o 794/2004¹⁹ edellytetään, että jäsenvaltiot toimittavat vuosittain kertomukset komissiolle. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kaikesta tämän tiedonannon mukaisesti myönnetystä tuesta pidetään kirjaa yksityiskohtaisesti. Kyseiseen kirjanpitoon on sisällyttävä kaikki tiedot, jotka ovat tarpeen sen toteamiseksi, että tarvittavia edellytyksiä on noudatettu, ja se on säilytettävä kymmenen vuotta ja toimitettava pyydetessä komissiolle. Lisäksi jäsenvaltioiden olisi toimitettava 15 päivään syyskuuta mennessä komissiolle kertomus toimenpiteistä, jotka on otettu käyttöön tämän tiedonannon perusteella. Komissio voi pyytää lisätietoja myönnetystä tuesta tarkastaakseen, onko tukitoimenpiteen hyväksymispäätöksessä asetettuja ehtoja noudatettu.

Loppusäännökset

Tätä tiedonantoa sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 2011. Sen perusteena ovat pankkikriisiin liittyvät nykyiset poikkeukselliset ja ohimenevät rahoitusvaikeudet ja sen voimassaolo päättyy 31 päivän joulukuuta 2011 jälkeen. Komissio voi tarkastella sitä uudelleen jäsenvaltioita kuultuaan ennen kyseistä päivää tärkeiden kilpailupoliittisten tai taloudellisten syiden vuoksi. Tarvittaessa komissio voi myös esittää selvityksiä lähestymistavoistaan yksittäisissä kysymyksissä.

Tätä tiedonantoa ei sovelleta seuraavaan tukeen:

- (d) tukiohjelmat, joissa ei nimenomaisesti suljeta pois yksittäisen tuen maksamista yritykselle, jolle on annettu perintämääräys tuen sääntöjenvastaisuutta ja sisämarkkinoille soveltumattomuutta koskevan aiemman komission päätöksen perusteella,
- (e) tapauskohtainen tuki sellaisen yrityksen hyväksi, jolle on annettu perintämääräys tuen sääntöjenvastaisuutta ja sisämarkkinoille soveltumattomuutta koskevan aiemman komission päätöksen perusteella.

Valtiontuen sääntöjenvastaisuuden arvioinnissa sovellettavien sääntöjen määräytymisestä annetun komission ilmoituksen²⁰ mukaisesti komissio soveltaa ilmoittamattomaan tukeen

- (a) tätä tiedonantoa, jos tuki annetaan 1 päivän tammikuuta 2011 jälkeen;
- (b) muissa tapauksissa tuen myöntämishetkellä sovellettuja suuntaviivoja.

LIITE

Tilapäisten puitteiden safe harbour -maksut peruspisteinä*			
Luokitus (Standard & Poor's)	Vakuudet		
	Korkea	Tavanomainen	Alhainen

¹⁸ EUVL C 83, 27.3.1999, s. 1.

¹⁹ EUVL C 140, 30.4.2004, s. 1.

²⁰ EYVL C 119, 22.5.2002, s. 22.

AAA	40	40	40
AA+ AA AA-	40	40	40
A+ A A-	40	55	55
BBB+ BBB BBB-	55	80	80
BB+ BB	80	200	200
BB- B+	200	380	380
B B-	200	380	630
CCC tai huonompi	380	630	980

(2)

* Jäsenvaltiot voivat antaa sellaisille yrityksille, joista ei ole käytettävissä luottotietoja tai taseeseen perustuvaa luokitusta (esimerkiksi tietyt erillisyhtiöt tai aloittelevat yritykset), enintään 15 prosentin alennuksen safe harbour -maksusta, joka on EY:n perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta valtiontukiin takauksina annetussa komission tiedonannossa (EUVL C 155, 20.6.2008) asetettu 3,8 prosentiksi. Maksu ei kuitenkaan voi olla pienempi kuin maksu, jota sovellettaisiin emoyritykseen tai -yrityksiin.

FI

nimi.

10Virhe. Tuntematon asiakirjan ominaisuuden

FI